

*І. А. Гасюк,
к. фіз. вих., доцент, завідувач кафедри фізичної культури та спорту,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія*

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

I. Gasuyk,
managing chair physical training and valueology, PhD in philosophies, docent

PHYSICAL TRAINING AND SPORTS IN SYSTEM OF MAINTENANCE OF NATIONAL SAFETY OF UKRAINE

У статті розглянуто галузь фізичної культури і спорту як важливу реалізаційну складову системи забезпечення національної безпеки України. Визначено місце, значення, мету, завдання та функції фізичної культури і спорту для забезпечення соціальної, економічної, оборонної та гуманітарної безпеки України.

In article the physical training and sports branch as the important realizable component of system of maintenance of national safety of Ukraine is considered. Value, a place, the purpose, problems and functions of physical training and sports in the course of maintenance of social, economic, defensive and humanitarian safety of Ukraine are defined.

*Ключові слова: фізична культура, спорт, безпека, державне управління.
Key words: physical training, sports, safety, the government.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним із найпріоритетніших завдань державного будівництва в Україні є створення дієвої та ефективної системи забезпечення національної безпеки держави. Беззаперечним тому доказом є низка прийнятих законодавчих актів [10, 13], які утворили нормативно-правове підґрунтя національної безпеки України. Згідно з Законом України "Про основи національної безпеки України" [13] об'єктами національної безпеки виступають — людина і громадянин (їхні конституційні права та свободи), суспільство (його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси), держава (її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність). Важко не погодитись із думкою В. А. Ліпкана [3] про те, що повна або часткова втрата системою забезпечення національної безпеки здатності виконувати покладені на неї функції призведе до занепаду і деградації традиційних форм жит-

тєдіяльності та життєзабезпечення етнонаціональної спільноти, різкого погіршення демографічного відтворення і як наслідок, до поглиблення соціально-психологічної кризи. Глобалізаційні процеси, погіршення екологічної обстановки, загрози техногенного характеру, боротьба за природні ресурси та економічне світове панування між провідними країнами світу, в тому числі з можливістю застосування військової сили, інші зовнішні та внутрішні загрози значною мірою обумовлюють і впливають на якість існування окремої людини, суспільства та держави Україна загалом. У цьому контексті найважливішим об'єктом національної безпеки у розвиненому демократичному суспільстві є громадянин його права та свободи і, як наслідок, саме він у подальшому виступає системоутворюючим фактором ефективного та якісного функціонування системи забезпечення національної безпеки держави. Не останнє місце в процесах організації ефективної системи забезпечення національної безпеки України, на нашу думку, посідає галузь фізичної культури і спорту

на чолі із центральним виконавчим органом державної влади, якій з боку законодавця, наукових кіл, державних та громадських інституцій приділяється недостатньо уваги в частині визначення її значення, місця, мети та завдань, функцій в процесах забезпечення національної безпеки держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В Україні відбувається становлення та розвиток теорії та практики національної безпеки України в межах інтегрованого наукового напрямку — національно-безпекознавства [3]. Визначенню загальних наукових підходів до розробки теорії національної безпеки, об'єкту, предмету, завдань, принципів, функцій, методів, базових наукових категорій, питанням організації державного управління національною безпекою, забезпеченню безпеки в окремих сферах присвячено низку праць провідних науковців та практиків в галузях державного управління, правознавства, політологій, філософії, економіки тощо [4, 5, 6, 7, 8]. Поряд із тим необхідно відзначити, що досі тривають наукові дискусії стосовно розв'язання ключових проблем національної безпеки, а саме ефективної організації державного управління національною безпекою, визначенню критеріїв та методичних підходів до оцінки рівня національної безпеки загалом та за окремими сферами, змістовому наповненню вихідних категорій теорії національної безпеки, взаємодії державних та громадських інституцій стосовно ефективного забезпечення національної безпеки держави тощо. На нашу думку, поза увагою наукового товариства і майже не розробленою залишається проблема теоретичного обґрунтування місця фізичної культури і спорту в системі забезпечення національної безпеки України.

ВИОКРЕМЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Зважаючи на завдання дослідження нами буде теоретично обґрунтовано місце фізичної культури і спорту в системі забезпечення національної безпеки України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою нашої роботи є визначення місця, значення, мети, завдань та функцій фізичної культури і спорту в системі забезпечення соціальної, економічної, оборонної та гуманітарної безпеки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Важливим для вирішення висунутих завдань є розуміння вихідних категорій теорії національної безпеки. Не викликає заперечень думка про те, що формування ефективної системи національної безпеки держави не можливе без сутнісного розуміння та чіткої формалізації обсягу та змісту поняття "національні інтереси" [7, 8]. Наукові дискусії навколо вищезначеного поняття тривають досі і характеризуються поліваріантністю та поліаспектністю підходів до його визначення. У чинному Законі України "Про основи національної безпеки України" [13] законодавцем під "національними інтересами" розуміються "життєво важ-

ливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток". На думку провідних спеціалістів в сфері національної безпеки [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8], високий ступінь важливості будуть мати ті національні інтереси України, які пов'язані зі збереженням (захистом) та подальшим розвитком національних цінностей, девальвація та втрата яких ставить під загрозу фізичне і духовне існування народу, призводить до руйнації державного утворення. Тому законодавцем [13] цілком виправдано до пріоритетних національних інтересів віднесено розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу Українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення тощо.

Для забезпечення реалізації національних інтересів створюється система національної безпеки, яка на думку В.А. Ліпкана [3], становить собою множину потреб, інтересів і цінностей особи, суспільства і держави, загроз і небезпек, внутрішніх й зовнішніх, об'єктивних й суб'єктивних, природних, техногенних та антропогенних чинників, що впливають на стан національної безпеки, умови їх генезису, еволюції та балансу, державні та недержавні інституції, об'єднані цілями і завданнями щодо просування забезпечених недоторканістю потреб нації, національних інтересів і цінностей, які взаємодіють один з одним і здійснюють відповідну діяльність у межах законодавства України. В цьому контексті, на думку автора, система забезпечення національної безпеки є допоміжною, функціональною системою і виконує роль лише елемента забезпечення функціонування конкретних сфер національної безпеки. Під системою забезпечення національної безпеки розуміється система теоретико-методологічних, нормативно-правових, інформаційно-аналітичних, організаційно-управлінських, розвідувальних, контррозвідувальних, оперативно-розшукових, кадрових, науково-технічних, ресурсних та інших заходів, спрямованих на забезпечення процесу управління загрозами та небезпеками, за якого державними і недержавними інституціями гарантується прогресивний розвиток українських національних інтересів, джерел духовного і внутрішнього добробуту народу України, ефективне функціонування самої системи забезпечення національної безпеки України [3]. Законодавцем поняття "національна безпека" [13] тлумачиться як стан, захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у відповідних сферах. На думку провідних фахівців [5, 7, 8], доцільно розрізняти такі складові національної безпеки як: економічну, політичну, соціальну, гуманітарну, оборонну, інформаційну та безпеку біосфери. Також науковці [1,3] виокремлюють ще такі складові національної безпеки, як геополітичну, безпеку людського розвитку, духовну, екологічну, а у чинному законі [13] до цього переліку включено сфери прикордонної діяльності, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної

та інноваційної політики, культурного розвитку населення та інше. В контексті нашого дослідження проаналізуємо зміст загроз національним інтересам у відповідних сферах національної безпеки держави, які, на нашу думку, в тій чи іншій мірі корелюють із сферою фізичної культури і спорту в частині можливості їх нівелювання засобами відповідної галузі.

У соціальній та гуманітарній сферах законодавцем до загроз національним інтересам і національній безпеці України віднесено: невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам; неефективність державної політики щодо підвищення трудових доходів громадян, подолання бідності та збалансування продуктивної зайнятості працездатного населення; криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення і, як наслідок, небезпечне погіршення стану здоров'я населення; поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб; загострення демографічної кризи; зниження можливостей здобуття якісної освіти представниками бідних прошарків суспільства; прояви моральної та духовної деградації суспільства; зростання дитячої та підліткової бездоглядності, безпритульності, бродяжництва тощо [13]. Слід відзначити, що більшість загроз у соціальній та гуманітарній сферах визначених у вищенаведеному законі не є гіпотетичними або потенціальними, а є реальністю сьогодення, адже як визначено у концепції розвитку фізичної культури і спорту на 2012—2016 рр. [12] в Україні спостерігається демографічна криза, яка зумовлюється зменшення кількості населення України з 52,2 мільйона у 1992 році до 45,8 мільйона у 2010 році, погіршення стану здоров'я населення з різко прогресуючими хронічними хворобами серця, гіпертонією, неврозом, артритом, ожирінням тощо. Для сучасного Українського суспільства є характерними процеси ранньої алкоголізації населення, поширення вживання наркотичних речовин неповнолітніми, тютюнопаління, криміналізації та девіантної поведінки молоді тощо. Вищезначені загрози спостерігаються на усіх об'єктних рівнях національної безпеки України із притаманними їм особливостями, глибиною та обсягами негативної дії. Так, на рівні громадянина, окремої фізичної особи дія таких загроз позначається на загальному рівні та якості життя, в першу чергу на скороченні загальної тривалості життя, духовній та інтелектуальній деградації, культурного зубожіння і, як наслідок, унеможливується реалізація прав і свобод окремого громадянина України визначених у відповідних нормах Конституції України. Негативна дія на рівні суспільства знаходить свій вираз у загальній духовній та інтелектуальній колективній деградації, підміні змісту національних цінностей та пріоритетів сталого розвитку суспільства, зменшенні ефективності діяльності громадських інституцій в сфері забезпечення національної безпеки країни, збільшенні можливостей стороннього негативного маніпулювання колективною свідомістю тощо. Для держави усе вище означене призводить до можливості порушення територіальної цілісності та конституційного ладу, посилення дії інших загроз внаслідок поглиблення деструктивних процесів на рівні окремого індивіда та суспільства загалом.

Небезпечність та руйнівні наслідки вищезначених загроз певною мірою усвідомлюються владними інституціями про що свідчить створення, окрім Ради національної безпеки і оборони України [10], Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини [9], прийняття відповідних Указів Президентом України [14]. Змістовий аналіз вищенаведених нормативно-правових актів засвідчив, що не в повній мірі враховуються можливості галузі фізичної культури і спорту у розв'язанні вищезначених проблем, а розроблений комплекс заходів реалізовується лише частково і з низькою ефективністю, що вимагає відповідних досліджень діяльності системи забезпечення національної безпеки. У цьому контексті визначимо місце, значення, мету, завдання, функції галузі фізичної культури і спорту в системі забезпечення соціальної та гуманітарної безпеки України.

Галузь фізичної культури і спорту є складною, відкритою, ієрархічною, організованою тощо соціально-економічною системою, яка складається з окремих підсистем з притаманними лише ним функціями, завданнями, метою діяльності, які в сукупності утворюють нову якість системи в цілому [2]. Окремими підсистемами галузі є: фізичне виховання і спортивна робота в навчальних закладах, спорт для усіх верств населення за місцем проживання "Спорт для всіх", фізкультурно-оздоровча діяльність у виробничій сфері, фізкультурно-оздоровча та реабілітаційна робота серед інвалідів "Інваспорт", олімпійський, паралімпійський, дефлімпійський, неолімпійський спорт. На нашу думку, засоби галузі фізичної культури і спорту доцільно використовувати для вирішення наступних завдань щодо забезпечення соціальної та гуманітарної безпеки, а саме: забезпечення охорони здоров'я населення, вжиття превентивних заходів щодо поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб, реабілітаційних заходів, сприяння зміцненню здоров'я з метою подолання демографічної кризи, вжиття заходів щодо нівелювання негативних впливів та попередження моральної та духовної деградації суспільства, підвищення ефективності роботи щодо попередження зростання дитячої та підліткової бездоглядності тощо. Слід відзначити, що застосування засобів фізичної культури і спорту для підтримки належного рівня здоров'я населення, впровадження в практику комплексу превентивних заходів є найбільш доцільним у порівнянні із засобами системи охорони здоров'я, які переважно спрямовані не на профілактику і попередження виникнення хворобливих станів, а на ліквідацію розладів у стані здоров'я, які вийшли з латентної фази і проявили себе у певних нозологічних ознаках. Для реалізації комплексу завдань щодо забезпечення соціальної та гуманітарної безпеки найбільш доцільно здійснювати роботу серед населення у тих підсистемах галузі, які за своєю функціональною, змістовою, предметно-об'єктною сутністю, специфікою механізмів управління, методичного інструментарію спроможні їх вирішувати і до яких нами віднесено — фізичне виховання і спортивна робота в навчальних закладах, спорт для усіх верств населення за місцем проживання "Спорт для всіх". Для більш повного розуміння значення і місця цих підсистем галузі у вирішенні вищезначених завдань визначимо їх мету та

функції в процесах забезпечення соціальної та гуманітарної безпеки України.

Фізичне виховання та спортивна робота в навчальних закладах здійснюється з метою формування особистісної фізичної культури підростаючого покоління і для досягнення якої вирішується комплекс освітніх, оздоровчих, виховних завдань. На нашу думку, основними функціями в цьому контексті є: сприяння всебічному гармонійному розвитку особистості, зміцнення здоров'я, формування життєво необхідних рухових навичок та пов'язаних із ними знань, розвиток рухових здібностей, підготовка до професійної діяльності, формування основ ведення здорового способу життя, профілактика і запобігання вживання наркотичних речовин, тютюнопаління тощо, організація дозвіллевої діяльності підростаючого покоління, запобігання проявам девіантної поведінки та криміналізації молоді. Суб'єктами реалізації вищеозначених завдань є дошкільні навчальні заклади, загальноосвітні навчальні заклади, дитячо-юнацькі спортивні школи, вищі навчальні заклади 1—4 рівнів акредитації тощо, які здійснюють роботу в урочній, позаурочній, позакласній, позашкільній формах, впродовж навчального дня, навчально-тренувальних заняттях за видами спорту тощо.

Метою діяльності підсистеми "Спорт для всіх" є забезпечення належного рівня здоров'я, творчого довголіття, уповільнення процесів старіння і забезпечення належного рівня працездатності, збереження належного рівня розвитку життєво необхідних рухових навичок та умінь усіх верств та віково-гендерних груп населення. Для досягнення мети вищеозначеною підсистемою здійснюється ряд функцій: організація здорового дозвілля і відновлення працездатності населення, здійснення превентивних заходів щодо асоціальних звичок, виховання культури управління своїм психічним та фізичним станом, планування, контролю за цією діяльністю, організація наукових досліджень у сфері масової фізичної культури тощо. Реалізація вищеозначених функцій покладена в першу чергу на центри фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх", добровільні спортивні товариства, спортивні клуби за місцем проживання громадян, фізкультурно-оздоровчі фітнес центри, клуби відповідних федерацій за видами спорту тощо. Пріоритетними формами організації роботи з цього напрямку виступають секційні заняття за інтересами та видами спорту, секції загальної фізичної підготовки, самостійні заняття фізичними вправами, секції загартування, любителів бігу, плавання тощо, рибна ловля, мисливство, заняття в групах здоров'я, лікувальної фізичної культури тощо.

У сфері економічної безпеки законодавцем визначено низку загроз, з яких наведемо наступні: істотне скорочення валового продукту, зниження науково-технічного та технологічного потенціалу, критичний стан основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, агропромислового комплексу, системах життєзабезпечення, недостатні темпи відтворювальних процесів та подолання структурної деформації в економіці тощо. Зрозуміло, що забезпечення економічної безпеки насамперед залежить від індивіда, фізичної особи яка є носієм знань, рушійною силою розвитку економіки, єдиним джерелом творчої, продуктивної,

перетворюючої праці і яка здійснює відповідну діяльність в економічній сфері з метою задоволення життєвих фізіологічних потреб та потреб більш високого ієрархічного рівня, а саме потреб держави і суспільства. В цьому контексті слід відзначити, що відповідні підсистеми галузі фізичної культури і спорту покликані забезпечити повноцінне фізичне, духовне, інтелектуальне відновлення та розвиток трудящих, як найважливішої складової продуктивних сил, з одного боку, а з іншого суб'єкти національної безпеки вживають заходів щодо розвитку галузевої інфраструктури, ринку послуг фізичної культури і спорту, здійснюють контроль за якістю їх надання тощо.

Для виконання завдань щодо забезпечення економічної безпеки широко використовуються можливості вищерозглянутої підсистеми фізичної культури і спорту "Спорт для всіх", а також застосовуються специфічні засоби фізкультурно-оздоровчої діяльності у виробничій сфері, суб'єктами якої виступають відомства, підприємства різної галузевої та відомчої приналежності усіх форм власності. Метою діяльності цієї підсистеми галузі в сфері забезпечення економічної безпеки є підтримання належного рівня професійно-прикладної фізичної підготовки населення, оптимізація оперативної працездатності і підвищення рівня продуктивності праці, організація активного відпочинку та відновлення громадян. До основних функцій відносять: запобігання виникненню професійних захворювань і розладів у стані фізичного, духовного, інтелектуального тощо здоров'я, підвищення рівня функціональних можливостей організму в процесі трудової діяльності, запобігання перевтомі і психічної перенапруги тощо. Операційним ядром реалізації функцій виступають колективи фізичної культури на підприємствах, установах, спортивні клуби та відомчі добровільні спортивні товариства, центри здоров'я, профілактичні кабінети, санаторії та інше. Основними формами роботи тут виступають вступна гімнастика на початку робочого дня, фізкультурні паузи, хвилинки, фізичні вправи в режимі відпочинку під час робочого дня тощо.

Другою складовою в сфері забезпечення економічної безпеки засобами фізичної культури і спорту виступає підсистема матеріально-технічного, кадрового, інформаційного та наукового забезпечення метою якої є створення належної інфраструктури галузі, формування галузевого ринку фізкультурно-оздоровчих, спортивних, рекреаційних, реабілітаційних тощо послуг високої якості. До основних функцій слід віднести забезпечення високопродуктивної діяльності галузі в питаннях забезпечення економічної безпеки за рахунок розробки і впровадження інноваційних технологій, підготовки висококваліфікованих кадрів, підвищення ефективності діяльності системи управління, підвищення якості виробництва товарів фізкультурно-оздоровчого та спортивного призначення, спортивного обладнання, тренажерів, спорядження, інвентарю тощо. Суб'єктами реалізації функцій є галузеві підприємства-виробники усіх організаційно-правових форм та форм власності, вищі навчальні та наукові заклади і установи, система освіти.

Законодавцем визначено низку загроз національним інтересам і національній безпеці у воєнній сфері [13] але поряд із тим приділено недостатньої уваги

факторам, які значною мірою впливають на стан боєздатності збройних сил України та інших військових формувань. Так, у чинному законі [13] до них віднесено небезпечне зниження рівня забезпечення військовою та спеціальною технікою та озброєнням нового покоління Збройних сил України, повільність у здійсненні та недостатнє фінансове забезпечення програм реформування Воєнної організації та оборонно-промислового комплексу України, незадовільний рівень соціального захисту військовослужбовців тощо. На нашу думку, на рівень боєздатності Збройних Сил України має вагомий вплив якісний рівень організації, забезпечення та реалізації усіх видів підготовки особового складу. Не останнє місце в цих процесах відіграє підсистема галузі фізичної культури і спорту — фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність у виробничій сфері, яка представлена напрямом системи фізична підготовка у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, правоохоронних органах, рятувальних та інших спеціальних службах. Як зазначено у Законі України "Про фізичну культуру і спорт" [11], фізична підготовка військовослужбовців є складовою частиною загальної системи навчання та виховання особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань і спрямована на забезпечення фізичної готовності особового складу до професійної діяльності. В цьому контексті метою діяльності цієї підсистеми в системі забезпечення воєнної безпеки є підвищення рівня загальної, професійно-орієнтованої та спеціальної фізичної підготовки з урахуванням специфіки професійної діяльності, а основними функціями виступають: удосконалення і поповнення індивідуального фонду рухових умінь та навичок, знань які сприяють оволодінню професією, розвиток професійно необхідних рухових та психологічних якостей, підвищення рівня резистентності організму до несприятливих впливів професійної діяльності тощо. Суб'єктами виступають безпосередньо військові частини, формування, спортивні клуби, відомчі добровільні спортивні товариства, федерації, спеціалізовані навчальні заклади тощо і основними формами роботи яких є: академічні навчальні заняття (комплексні та спеціалізовані) за професійно-прикладними видами спорту, заняття в період зборів, військово-прикладні змагання, самостійні навчально-тренувальні заняття за спеціальними програмами тощо.

Таким чином, підводячи підсумки нашого дослідження можна зробити висновки про те, що галузь фізичної культури і спорту має посідати вагоме місце в системі забезпечення національної безпеки України, є потреба наукового дослідження та розв'язання проблем пов'язаних із підвищенням ефективності її функціонування в контексті нівелювання негативного впливу та усунення актуальних та потенціальних загроз у відповідних сферах національної безпеки, удосконалення системи управління національною безпекою на суб'єктному рівні тощо.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на розробку критеріїв ефективності діяльності галузі в сфері забезпечення національної безпеки України,

оцінку її рівня, удосконалення механізмів системи управління нею тощо.

Література:

1. Безпека людського розвитку в Україні та шляхи підвищення її рівня: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.07 / Н.В. Стежко; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2007. — 20 с.
2. Гасюк І.Л. Державне управління фізичною культурою та спортом: стан та перспективи розвитку: [моногр.] / І.Л. Гасюк. — Хмельницький: ПП Балук І.Б., 2011. — 432 с.
3. Ліпкан В.А. Національна безпека України: [навч. посіб.] / В.А. Ліпкан. — К.: Кондор, 2008 — 552 с.
4. Дзьобань О.П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (теоретико-методологічний аналіз): автореф. дис... д-ра філософ. наук: 21.03.01 / О.П. Дзьобань; Нац. ін-т стратег. дослідж. — К., 2005. — 32 с.
5. Нижник Н.Р. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): [навч. посіб.] / За заг. ред. П.В. Мельника, Н.Р. Нижник. — Ірпінь, 2000. — 304 с.
6. Порівняльний аналіз ключових понять і категорій основ національної безпеки України: автореф. дис... канд. політ. наук: 21.01.01 / Л.М. Шипілова; Рада нац. безпеки і оборони України, Ін-т пробл. нац. безпеки. — К., 2007. — 20 с.
7. Ситник Г.П. Державне управління національної безпеки (теорія і практика): [моногр.] / Г.П. Ситник. — К.: Вид-во НАДУ, 2004. — 408 с.
8. Ситник Г.П. Національна безпека України: теорія і практика: [навч. посіб.] / за заг.ред. Г.П. Ситника. — Хмельницький; Київ: Вид-во "Кондор", 2007. — 616 с.
9. Форум: Законодавство України — 2012. — Документ 1393-2011-п, чинний, остання версія — прийняття від 26.12.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1393-2011-%D0%BF> — Постанова КМУ від 26 грудня 2011 р. № 1393 "Про утворення Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини".
10. Форум: Законодавство України — 2012. — Документ 183/98-вр, чинний, остання версія — прийняття від 05.03.1998 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80> — Закон України "Про Раду національної безпеки і оборони України".
11. Форум: Законодавство України — 2012. — Документ 3808-12, чинний, остання версія — Редакція від 15.05.2011, підстава 3236-17 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> — Закон України "Про фізичну культуру і спорт".
12. Форум: Законодавство України — 2012. — Документ 828-2011-р, чинний, остання версія — Прийняття від 31.08.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-%D1%80> — Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 31 серпня 2011 р. № 828-р "Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012—2016 роки".

13. Форум: Законодавство України — 2012. — Документ 964-15, чинний, остання версія — Редакція від 20.07.2010, підстава 2411-17 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/про_основи_національної_безпеки_України — Закон України "Про основи національної безпеки України".

14. Форум: Рада національної безпеки і оборони України — 2012. — Головна. Офіційні документи. Укази [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/documents/152.html> — Указ Президента України № 895/2007 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 19 вересня 2007 року "Про заходи щодо подолання демографічної кризи та розвитку трудових ресурсного потенціалу України"".

References:

1. Stezhko, N.V. (2007), "Safety of human development in Ukraine and ways of increase of her level", Ph.D. Thesis, demography is an economy of labour social economy and policy, Donetsk national university, Donetsk, Ukraine.

2. Hasiuk, I.L. (2011), Derzhavne upravlinnia fizychnoiu kul'turoiu ta sportom: stan ta perspektyvy rozvytku [State administration a physical culture and sport: the state and prospects of development], PP Baliuk, I.B., Khmel'nyts'kyj, Ukraine.

3. Lipkan, V.A. (2008), Natsional'na bezpeka Ukrainy [National safety of Ukraine], Kondor, Kyiv, Ukraine.

4. Dz'oban', O.P. (2005), "National safety is in the conditions of social transformations (theoretical and methodological analysis)", Ph.D. Thesis, humanitarian and political safety of the state, National institute of strategic researches, Kyiv, Ukraine.

5. Nyzhnyk, N.R. (2000), Natsional'na bezpeka Ukrainy (metodolohichni aspekty, stan i tendentsii rozvytku) [National safety of Ukraine (methodological aspects, state and progress trends)], Irpin', Ukraine.

6. Shypilova, L.M. (2007), "Comparative analysis of key concepts and categories of bases of national safety of Ukraine", Ph.D. Thesis, bases of national safety of the state, institute of problems of national bezpky, Kyiv, Ukraine.

7. Sytnyk, H.P. (2004), Derzhavne upravlinnia natsional'noi bezpeky (teoriia i praktyka) [State administration of national safety (theory and practice)], Vyd-vo NADU, Kyiv, Ukraine.

8. Sytnyk, H.P. (2007), Natsional'na bezpeka Ukrainy: teoriia i praktyka [National safety of Ukraine: theory and practice], Kondor, Kyiv-Khmel'nyts'kyj, Ukraine.

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), Resolution "About formation of Coordinating advice on questions quality and safety of life of man" available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1393-2011-%D0%> (Accessed January 2013).

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Law of Ukraine "On national security Council defensive of Ukraine" available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%0B%D1%80> (Accessed January 2013).

11. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Law of Ukraine "On physical culture and sport", available at:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (Accessed Aug 2013).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), Order "About approval of Conception of the National having a special purpose social program of development of physical culture and sport on 2012-2016" available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-%D1%80> (Accessed January 2013).

13. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Law of Ukraine "On the Fundamentals of National Security of Ukraine" available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>, (Accessed January 2013).

14. President of Ukraine (2007), Decrees "On decision of national security and defense Council of Ukraine dated September 19, 2007 "on measures for overcoming the demographic crisis and development of labor potential of Ukraine", available at: <http://www.rainbow.gov.ua/documents/152.html> (Accessed January 2013).

Стаття надійшла до редакції 16.10.2013 р.

АГРОСВІТ
www.agrosvit.info
ISSN 23892
Передплатний
індекс: 23892

**ЖУРНАЛ
ВИХОДИТЬ
24 РАЗИ
НА РІК**

Журнал «АГРОСВІТ» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з **ЕКОНОМІКИ**

(постанова Президії ВАК України від 27 травня 2009 р. № 1-05/2)

**Тел: (044) 223 26 28, 537 14 33, 537 14 32
Тел/факс: (044) 458 10 73
E-mail: economy_2008@ukr.net**